

## FREDERIKSKILDE LANGDYSSE

8586 Sorø



1: Oversigt over langdysse med nordre gravkammer set fra nord.



2: Nordvendt kammeråbning med tærskelsten til den nu forsvundne kammergang som ledte til højens fod.



3: 3 bæresten og en flad dæksten danner det nordre gravkammer. Her set fra nord med kammeråbning og tærskelsten.



4: Højen har oprindeligt omsluttet næsten hele gravkammeret, så måske stak kun toppen af dækstenen op i toppen af højen.

## Administration

Ejerforhold  
Oprettet  
Sidste rettelse  
Tilsyn og beskadigelser  
Pleje, skiltning og 100 m.-zone  
FREDNINGSNR.  
STEDNR.

Naturstyrelsen, Statsejet  
2015  
08-2015  
Kulturarvsstyrelsen - [KUAS](#)  
[Sorø Kommune](#)  
[3623 30](#)  
[040107-6](#)

## Find Fortidsmindet med GPS

GPS  
Længdegrad 11.543831  
UTM-system

Breddegrad 55.375596  
E 661181 N 6139529

## Beskrivelse

Frederikskilde langdysse ved Tystrup Sø

I Frederikskilde Skov ved nordenden af Tystrup Sø omkring 7 km syd for Sorø ligger en fredet langdysse fra bondestenalderen idyllisk i skoven. Dyssen blev opført omkring 3.600 f. Kr. af den såkaldte "Tragtbægerkultur", som følgelig har haft bopladser i nærheden.

Oversigt over langdyssen med nordre gravkammer set fra nord.

Utallige fund og fortidsminder fra skovene omkring Tystrup Sø vidner tydeligt om, at området - især i sten- og bronzealderen - var ganske tæt bebygget og eftertragtet. Nærheden til ferskvand og skov med tilhørende jagt og fiskeri gav gode livsbetingelser og et godt grundlag for det begyndende agerbrug som blev introduceret i Danmark omkring 4.000 f. Kr.

Nordvendt kammeråbning med tærskelsten til den nu forsvundne kammergang som ledte til højens fod.

Den ca. 27 x 10 meter store langdysse er i dag blot en ruin af det oprindelige gravanlæg. Tidlige afgravninger af højen forud for Nationalmuseets ældste beskrivelse fra 1882 har reduceret langdyssens jord- og tørveopbyggede høj, så den nu fremstår med en ret ujævn overflade og med et frilagt og åbent gravkammer i nordenden.

3 bæresten og en flad dæksten danner det nordre gravkammer. Her set fra nord med kammeråbning og tærskelsten.

Oprindeligt er der registreret 3 separate gravkamre i højen. Midt i højen ligger to sten som måske markeret et urørt kammer og i den afgravede sydende har været endnu et kammer. Om kamrene blev opført samtidig i en fælles omsluttende høj eller er tilføjet over tid vides ikke, men mange steder ses det, at de omsluttende randsten langs højfoden er blevet omsat som følge af udvidelser af højen med nye gravkamre.

Højen har oprindeligt omsluttet næsten hele gravkammeret, så måske stak kun toppen af dækstenen op i toppen af højen.

I dag ses op til 34 randsten langs højfoden, men de fleste er ligger grundet de gamle afgravninger udvæltet fra deres oprindelige lodrette / kantstillede position. Det var på toppen af randstenene - særligt omkring gangåbningerne til højens gravkamre - at Tragtbægerkulturen hensatte mad- og drikofre til de afdøde som var gravlagt i langdyssen. Lerkarrenes ofte tragtede profil gav navn til kulturgruppen og de som regel rigt ornamenterede kar repræsenterer et højdepunkt i oldtidens kunst.

Randsten på oprindelig opretstående plads langs vestre højside.

Af det nordre gravkammer ses 3 store bæresten som dækkes af en fælles dæksten som dannede gravkammerets tag. Oprindeligt lå gravkammeret helt skjult i højen som nok har strakt sig endnu et stykke mod nord. Kammeret har en nordøst-vendt åbning mellem bærestenene og i gulvet ved overgangen mellem kammer og gang ses en jordfast tærskelsten fra den oprindelige træ- eller stenbyggede dør ind til gravkammeret. Muligvis har der været en tilsvarende dør i uderenden af den stensatte og højdækkede, men nu fjernede, kammergang.

Langdyssens sydlige højende som måske stadig rummer gravkamre.

Langdyssen har aldrig været genstand for arkæologiske undersøgelser og er nu fredet som fortidsminde. Der kendes heller ikke til fund fra dyssen, som stadig kan formodes at rumme både gravlæggelser og medgivne offergaver til de afdøde i såvel gravkamrene som udenfor.

Østsiden af langdyssen med væltede randsten set fra syd.

Skovene har traditionelt virket beskyttende på bevaringen af vore fortidsminder. I forhold til dyrket land findes der derfor som regel flere og mere forskellige fortidsminder i gamle skove. Skovene omkring Tystrup Sø er ingen undtagelse og særligt i Næsbyholm Storskov langs nordøstsiden af Tystrup Sø kan du stadig opleve utallige flotte fortidsminder i det smukke landskab som omgiver søen.

Store randsten ud for langdyssens sydende - set fra syd.

En smuk og velbygget sti leder fra Kongskilde Friluftsgård frem til Tystrup Sø.

Naturstien mod Tystrup Sø lige ud for langdyssen ved Frederikskilde - Her set fra vest.

